HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לרכוב שחיי. שמע מפול תמתיו בגשר או שמעליכנו נחמת הפחמים: **ואין לו עניו.** אין לשוכר על המשכיר: **אלא פרעומת.** שהשכיר לו חמור כחושה: **דשביח ומיגר.** מוצא חמור אחר כאן לשכור: **אם יש בדמיים.** של גבילה: **ליקח.** בו חמור כל שהוא: **ויפליס** דלכו להא שיעבד לו חמור זה ומנן במתניתין[ב] מתה חייב להעמיד לו חמור אחר. **ומשני בשאין בדמיים ליקח:** ופרכינן **ואם יש בדמיים לשכור.** יכול שוכר זה את הגבילה בשאר הוא שם ויכבור חמור לעצמו להא שיעבד לו חמור זה ומנן במתני' מתה חייב להעמיד לו חמור אחר: **לא מכלינן קרנא.** וכי תנן במתני' חייב להעמיד לו חמור [אחר] היינו למתה בעודה בבית הבעלים למוסיף ולוקח חמור ולא כליא קרנא אבל למוכרה ולהוליכה בדמיים לשכור אחרת לא: **יבא האילן.** מי שמיסכן אילן לחבירו כי היכי מבקנעא דסורא לכתבי במשלם שניים אילין מיפוק מרעא לא בלא כפף לעיל (ד' סז:): **שניסס אסורין בו.** לנקב עניס ולשרוף לתי שריף ליה לוה כליא קרנא דמלוה ותי שריף ליה מלוה כליא קרנא דלוה: **הדרא תרעא.** דשדה זו שהן לוקחין בדמי העניס ושמא יפגע יובל בתוך שני המשכונא וקא כליא קרנא דלוה: **שחיה חוורא ניובל:** אלא ימתין עד שניס ותחזור לו: **והארץ לא ממכר לצמיתות.** כתן פירש לך טעמו של מנוס יובל. אלמא אין היובל מועיל אלא לקרקע שאם לא היתה מלוה יובל היתה נגמתת: ס"ג **אלא הכא במאי עסקינן כגון שחיו היובל נוהג.** אלא כליא קרנא: **ניגלחיה לגיבי.** תייש ל"ל ליקח בו קרקע יבקע המלוה את העניס ויגרפם: **זימנין דשלמו ליה ימי משכנתא.** שניס שהיה האילן ממושכן לו יכלו לפני היובל מרובע או חמש שניס ותותן שניס יאכל לוה את הפירות קודס שתשוב לבעניס ולעולם מכלינן קרנא: **אם נתן.** את השכר ותפילו כולו: **לא יטול.** כדמפרש לקמן[ג] להתוגבא ידו על התחתונה: **אם נתן לא יטול.** בתמיה. והלא טענת התובע בריא ומזקה מטענת הנתבע דאמר ליה הב לי דהיא ספינתא גופא דהא אמרת לי ספינה זו ואנא מייתינא כתן אמרת ומוליך למקום שהתנית להא אנא יין אתם אמרי וכיון דבעל היין יכול להשניס תנאו חייב הספן להעמיד לו ספינה:

נימא

דברי ר"ש בן אלעזר שהיה ר"ש בן אלעזר אומר אם בדרך הילוכה ניטלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לא חייב להעמיד לו חמור ומי מצית מוקמת לה כר"ש בן אלעזר והא קתני רישא השוכר את החמור והבריקה או שנשתטתה אומר לו הרי שלך לפניך ואילו ר"ש בן אלעזר אמר השוכר את החמור [א]לרכוב עליה והבריקה או שנשתטתה חייב להעמיד לו חמור אמר רבה בר רב הונא לרכוב עליה שאני אמר רב פפא [ב]וכלי זכוכית כלרכוב עליה דמי אמר רבה בר רב הונא אמר רב [ג]השוכר את החמור לרכוב עליה ומתה לו בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אי דשביה לאגורי תרעומת מאי עבידתיה אי דלא שביה לאגורי אגרא בעי למיתב ליה לעולם דלא שביה לאגורי ומשום דאמר ליה אילו בעית למיתי עד הכא לאו אגרא בעית למיתב היכי דמי אי דא"ל חמור סתם [ד]הא חייב להעמיד לו חמור אחר אי דא"ל חמור זה [ה]אם יש בדמיה ליקח יקח לא צריכא בשאין בדמיה ליקח אם יש בדמיה לשכור ישכור רב לטעמיה דאמר רב לא מכלינן קרנא דאתמר השוכר את החמור ומתה לו בחצי הדרך אמר רב אם יש בדמיה ליקח יקח לשכור אל ישכור ושמואל אמר [ו]אף לשכור ישכור במאי קמיפלגי רב סבר לא מכלינן קרנא ושמואל סבר מכלינן קרנא מיתיבי [ז]יבש האילן או נקצץ שניהם אסורין בו כיצד יעשה ילקח בו קרקע והוא אוכל פירות והא הכא כיון דכי מטי יובל קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא הכא במאי עסקינן דזבין ליה לשיתין שנין דאמר רב חסדא אמר רב קטינא מנין למוכר שדהו לששים שנה [ח]שאינה חוזרת ביובל שנאמר [ט]והארץ לא תמכר לצמיתות מי שאין שם יובל נצמתת יש שם יובל אינה נצמתת זו שאע"פ שאין שם יובל אינה נצמתת סוף סוף לכי מטו שיתין שנין קא הדרא ארעא למרה וקא כליא קרנא אלא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נוהג ה"ג מסתברא דאי סלקא דעתך בזמן שהיובל נוהג ומכלינן קרנא נצלחיה לציבי ונשקליה אי משום הא **אילו עד הכא בעית למיתי לאו אגרא בעית למיתב.** תימה להשתא מיהא דלאו עד הכא בעי למיתי למה ליה לזוגן לו שכר וי"ל דהא דקתמר לעולם לגמרי היינו לפי חומן דמים ד) שהשכיר מזה לבל בעבי פורתא ימלא ה) להשכיר והכי נהגה במה שבא

עד כאן לכך נותן לו חצי שכרו ואין לריך לפחות המשכיר משכרו מה שזה נותן עתה יותר מעט מכאן ואילך כיון דהוה מנוס ג"כ כגון שיוכל למכור מחומתו במקום שמת החמור וירויח בה ים סומיים הרבה שאין מניחין מחומתן אלא עד כאן לכך יתן חצי שכרו: **ואם** יש **בדמיה לשבור ישבור רב לטעמיה.** ס"ת לשנוי דאין בדמיה לשכור אלא כדי רוב פעמים יש בדמיה לשכור והשתא משני ליה והא דתמר בפוף פרק השוכל (לקמן דף קג.) לי לתמר בית זה ונפל חזדע לה ולא תמר אם יש בדמיה לרב ליקח יקח ולשמואל אפילו לשכור ישכור להתם אין הבית עומד ליתכר אלא להוסיף עליו ולחזור ולבנותו בשתחילה וכיון דע"ל בית זה ונפל אין למוכרו וגם לא קבל עליו להוסיף יליפה בבנין בית זה אלא בית זה כמו שהוא השכיר לו לדור בו כל זמן שיוכל וכי נפל חזדע אבל חמור שמת אין עומד אלא למכרו בדמיס ולכך יש בדמיה ליקח יקח לשכור ישבור. **והא הכא דכי מטי יובל.** ובגרייתא גופא ס"ת אע"ג דהשתא נמי לליקח הקרקע קרי כליא קרנא מ"מ נפקא מינה לגוה אלא ליגלח לגיבי דזמנין דשלמי ימי משכנתא מקמי דליתטיה יובל או תיתרמי ליה זוזי ופריק ואכיל תרתי או תלת שנין קמי יובל אבל לרב דאמר לא מכלינן קרנא קשה ליה דמ"מ כליא קרנא כיון שלבסוף לא תשאר הקרקע ביד הלוה: **במוכר** שדהו לס' שנה. קס"ד כיון לזמן חרוך כ"ש מכר לו לא תשיב כליא קרנא:

אילימא ביין סתם וספינה זו **אם נתן אמאי לא יטול**

לימא ליה **הב לי ספינתך ואנא מייתינא חמרא.** לא מיבעיא אם לא נתן אלא אפילו אם נתן כבר יתן לה כדקתני אלא אפילו אם נתן כבר יחזור ויטול כיון שזה יכול להציל ספינה יין והמשכיר אינו יכול להציל ספינה זו שהתנה ולא דמי להא דתמר לעיל אפילו עד הכא בעית למיתי כו' דהתם מהני ליה שיכול בקל ו) להשכיר מכאן עד מקום שילכה או למכור שם סחורה כדפירשית לעיל אבל הכא לא שייך למימר הכי שהיין נוטנו ומה ימכור אבל אין לפרש דהכי פריך אמאי לא יטול שכר חצי הדרך אלא הלך עדיין אבל שכר חצי הדרך שכבר הלך ניחא ליה אלא יטול דע"כ הא דקתני אם לא נתן לא יתן דמשמע אלא אפילו יתן כלל: הדרך ה"ל לאקשויי אמאי לא יתן כלל:

אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן **לימא** ליה הב לי חמרא ואנא מייתינא ספינה. לא מבעיא אם נתן אלא אפילו לא נתן יש לו לומר כל הסבירות שהרי קנה המשכיר כל הסבירות שבמשכית השוכר את הספינה כיון שמוזמן להשכיר לקייס תנאו או אפילו אלא מפיכה כיון שהמשכיר יכול לקייס תנאו ושוכר אינו יכול לקייס ס"ל מזלו גדס וסוי כחוזר בו ויתן לו מחמי הדרך אלא הלך כפועל בטל וקשה לחמתי יתן לו כלל מחמי הדרך אלא הלך אפילו כפועל בטל כיון שהירעו חוסס הא אמרינן לעיל (דף עז.) היכא דהשוכר חוסס דאתא מיטרא דע"ל להשקותה דהוי פסידא דפועלים ומשמע לעיל דכל חוסס שהירע לבעה"ב אלא היה לו לידע יותר מן הפועלים הוי פסידא דפועלים והכא נמי על כרחך פריך ליתן אפילו שכר חצי הדרך אלא הלך מדקתני אם נתן לא יטול דמשמע אם נתן כל שכרו לא יטול כלל ותירן ריב"ן דלעיל שהפועלים לא מבדו כלום רק שנתבטלו ליה הא דקתני אם נתן לא יטול דמשמע אם נתן כל שכרו לא יטול כלל ומיהא אית ליה כיון שמוזמן לקייס תנאו:

ג) לקמן קט:, ד) [ע"ל עת.], ה) [ע"ש], ו) ע"ל שכבר, ז) ע"ל לשכור,

תורה אור השלם

1 וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִתֻת כִּי לִי הָאָרֶץ כִּי גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי: ויקרא כה כג

מד א ב מיי' פ"ה מהל' שכירות ה"ח ועי' בהגהות ובמ"מ סמג עשין פט טוש"ע חו"מ סי' שי סעיף ה:

מה ג מיי' שם הלכה ב ועיין בהגהות וסמגיד מצנה טוש"ע שם סעיף ב:

מו ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:

מז ה ו מיי' שם טור ושו"ע שם סעיף ג:

מח ז מיי' פי"ו מהל' שמיטה ויובל הלכה ג סמג עשין לאוין ערה:

מט ח מיי' פ"ה מהל' שכירות הלכה ג סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שיז סעיף ד:

נ ט מיי' שם טוש"ע סעיף ב: